

Знам, чуо сам, то је...

Република Србија
Министарство културе
и информисања

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нукно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Znam, čuo sam, to je....

 kraljevackenovosti.com/znam-cuo-sam-to-je/

September 7, 2021

Biliži se oktobar 2021 godine...

Osam decenija je prošlo a mi se,i dalje, ponašamo,sudeći po tome ,u kakvom je stanju naše stratište, kao nedovršeni i neodgovorni ljudi.

Nemački vojnik ubija ,oktobra 1941, retke preživele na stratištu u Kraljevu

Brojne su teorijske i praktične dileme kako (is)koristi događanja iz naše burne prošlosti za oblikovanje naših pokolenja, jer identitet jednog naroda u velikoj meri zavisi od toga koliko se pamti, piše i govori o njegovim istorijskim pobedama i porazima a pre svega o brojnim stratištima.

Generacije koje tek pristižu, mlađi naraštaji ne smeju ostati inferiorni prilikom suočavanja sa datumima i mestima stradanja u ne tako dalekoj prošlosti. Ne smemo dozvoliti ni minimum šansi za ostvarenje čuvene izreke Džordža Santajane koji je rekao da: „Oni koji ne pamte prošlost osuđeni su na to da je ponove“

Kraljevo će, u oktobru ove godine, prigodnim manifestacijama, parastosom i programom u Spomen parku obeležiti 80 godina od kada su u periodu od 15. do 20. oktobra 1941. godine pripadnici regularnih snaga nemačkog Vermahta streljali, kako se za sada pouzdano zna, 2.255 ljudi, mahom Kraljevčana, radnika ondašnje Fabrike vagona, Fabrike aviona, Državne železničke radionice i nekoliko stotina izbeglica iz Slovenije i sa Kosova koji su, te rane 1941. godine, u Kraljevu pronašli privremeno utoчиšte.

Pomen 2008 godine

Burne društvene promene i izumiranje preživelih streljanja u Kraljevu, utiču , uprkos brojnim učinjenim naporima istoričara,kulturnih poslenika ,države i lokalne samouprave da sećanje na te dane i tragično stradanje kraljevčana u oktobru 1941 godine bledi.

Brojnim i često vrlo kontroveznim promenama u nastavnim programima i planovima za osnovne i srednje škole ,u proteklim decenijama, dodatno se nesvesno uticalo na slabljenje pamćenja na ovaj i slične događaje iz naše prošlosti.

Zabeleženo 6.septembra 2021 godine

I mi,mediji, dali smo ,takođe svoj „doprinos“ takvim procesima jer se temom kraljevačkog stradanja i sličnim temama iz naše prošlosti bavimo sporadično,uglavnom ,uoči datuma kada se ,na razne načine,obeležavaju takvi događaji.

Medijski projekat „ Znam,čuo sam,to je “ ima za cilj da kontinuiranim objavama, žanrovske različitih medijskih sadržaja, u periodu od najmanje četri meseca doprinese jačanju kulture sećanja ukazujući na univerzalne poruke koje takvi tragični datumi iz naše prošlosti ostavljaju kao trajni beleg u nauci, kulturi i kolektivnom pamćenju naroda.

Zar mora baš ovako...

Uz sadržaje u kojima će kao sagovornici dominirati istoričari i predstavnici kulturnih institucija i ustanova veći deo planiranih sadržaja otvorice medijski prostor ,mladim kreativnim stvaraocima iz različitih sfera umetnosti kako bi oni ,na način primeren njihovom senzibilitetu iskazali svoju percepciju poruka takvih strašnih događaja i svoje preloge kako da takve događaje iz naše prošlosti ne zaboravimo, jačajući kroz ta sećanja i sebe kao individue i sebe kao narod.

6.9.2021 godine

Овај пројекат је субфинансиран из буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Hoće li naša nebriga i zanemarivanje doneti „trajnu presudu“ Spomen parku u Kraljevu?

kraljevackenovosti.com/hoce-li-nasa-nebriga-i-zanemarivanje-doneti-trajnu-presudu-spomen-parku-u-kraljevu/

September 22, 2021

Zna se, prema dostupnim istorijskim istraživanjima, da je prvi godišnji pomen streljanim oktobra 1941 godine u Kraljevu organizovan 14. oktobra 1942 godine za vreme nemačke okupacije.

Mesto bezumnog i stravičnog zločina koga su počinili pripadnici regularnih snaga nemačkog Vermahta koji su, kako se za sada pouzdano zna, streljali 2.255 ljudi, nalazi se na čistini podno Grdičkog brda koja je, tada, bila zapadni deo kruga Fabrike vagona.

Iz vremena održavanja prvog parastosa

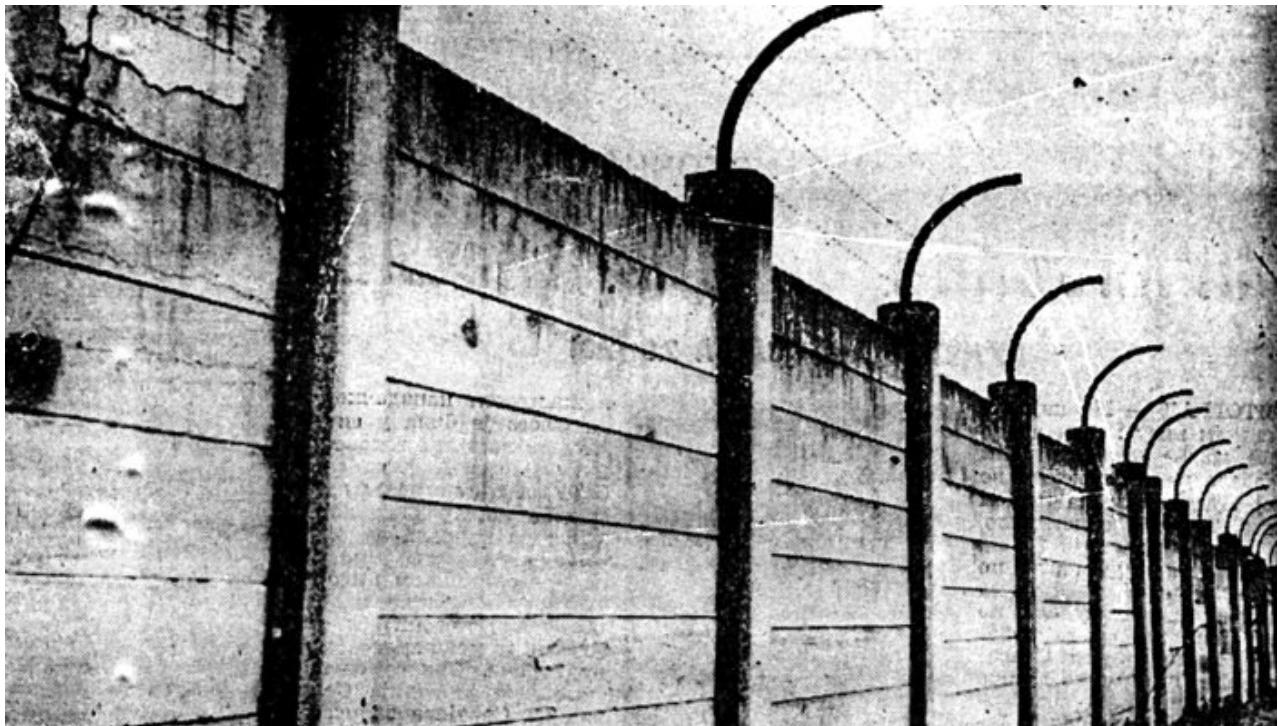
Od tog prvog parastosa nad, još uvek svežim humkama, prekrivenim hiljadama krstova koje je postavljala rodbina streljanih, pa do današnjeg izgleda nedovršenog Spomen parka započetog još daleke 1970 godine, menjala su se i imena tog mesta od Groblja u lageru, Lagerskog groblja, groblja streljanih rodoljuba, groblja žrtava fašističkog terora, groblja oktobarskih žrtava, Spomen groblja do današnjeg naziva Groblje streljanih 1941 godine.

I dok su se tako zdušno menjala imena mesta stradanja nevinih kraljevčana i koncepti obeležavanja tih tragičnih događaja, iz perioda od 14 do 20 oktobra 1941 ,malo toga se ,na žalost, zaista uradilo da se na tom lokalitetu sagrade sadržaji dostojni sećanja na svu tragiku događaja koji su se tu zbili.

Žiri koji je odlučivao po konkursu , još iz 1970 godine, i pored tada prispelih 12 radova, bio je ,u osnovi ,nezadovoljan predlozima,ali ipak je odlučeno da se realizuje projekat arhitekata iz Beograda Dragutina Kovačevića i Spasoja Paje Krunića.

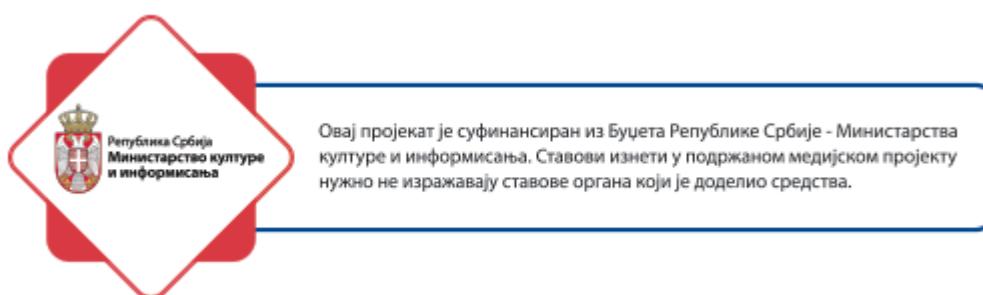
Evo šta je o tome, 2002 godine, pisao istoričar iz Kraljeva Radomir Ristić koji se bavio proučavanjem istorije ovog lokaliteta : „Žiri nije bio najzadovoljniji ponudjenim, pa je konstatovao da radovi ne prevazilaze prosečne vrednosti i ne donose nove ideje i rešenja. Ipak, prihvaćen je rad Dragutina Kovačevića i Spasoja Krunića koji predlaže prolaz ispod koloseka, muzej, preoblikovanje humki, ispisivanje imena, izmeštanje partizanskog groblja, spomenik neposredno uz humke, amfiteatar i scenu, zadržavanje koloseka sa vagonima i vodeno oko kao paelement života. Izvođački projekat i realizacija razlikuju se od idejnog projekta. Preoblikovane su humke i izgrađeni amfiteatar i scena. Groblje je ostalo bez ikakvih simbola. Nisu upisana imena streljanih. Od autentičnih objekata iz vremena streljanja ostali su samo jedan kolosek i, u pozadini, Grdičko brdo. Ogradnog zida, tako upečatljivog sa fotografija koje su snimljene uoči i posle streljanja, više nema!?”

Nekadašnji zid oko stratišta

Hoćemo li, mi kraljevčani, zaista dozvoliti, osam decenija posle krvavog oktobra 1941., da nebriga i zanemarivanje jednog takvog mesta dovedu do toga da ga budući naraštaji vide kao nešto anahrono, nepotrebno pa, čak, i opterećujuće pitanje je na koje tražimo odgovore u tekstovima koji slede.

Šta sve treba da se čini i ko to sve treba da (od)radi da naša nebriga i zanemarivanje ne donesu „trajnu presudu“ Spomen parku u Kraljevu, takođe je pitanje je na koje tražimo odgovore.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Kraljevački oktobar u nastavnim planovima

 kraljevackenovosti.com/kraljevacki-oktobar-u-nastavnim-planovima/

September 23, 2021

Kada prođete put od đaka osnovne i srednje škole, studenta i nastavnika u školi, hteli ili ne, svedoci ste raznih promena u nastavi istorije. Obično se u promene uđe jako ambiciozno, obećavaju se dostignuća nikada viđena do sada, onda entuzijazam splasne, promeni se ministar i kreće se iz početka. Nažalost, predmet istorija je jako podložan različitim interpretacijama, novim i starim tumačenjima, tako da i naoko nema velikog razloga i opšte poznate stvari često predstavljaju predmet rasprava.

Neke teme, kao što je streljanje ljudi u Kraljevu 1941., oduvek su privlačile pažnju i bile nezaobilazan deo svakog programa od detinjstva do današnjih dana. Program osmog razreda, gde se ova tema izučava, pretrpeo je razne izmene i promene. Svoj udžbenik osmog razreda pamtim po prvoj lekciji Balkanski ratovi, drugoj Prvi svetski rat i sve ostale lekcije bile su posvećene NOB(Narodno oslobođilačkoj borbi) i uređenju komunističke Jugoslavije. Današnji program (ove godine promenjen) prati period od 1918. godine do savremenih dana, podeljen na period između dva svetska rata, Drugi svetski rat, Hladni rat i period Posle hladnog rata.

Groblje streljanih u Kraljevu 1941...septembar 2021

U današnjoj nastavi, temu Kraljevačkog oktobra, obrađujemo u okviru lekcije,, Otpor, ustanak i građanski rat 1941–1942.“Po samom naslovu, vidi se da u okviru jednog časa, treba objasniti okupaciju od strane više neprijatelja, stvaranje dva pokreta otpora, njihovu saradnju i razlaz i masovna streljanja u Mačvi, Kraljevu i Kragujevcu.To je izuzetno težak zadatak, postoje brojne prerasude a i suviše je malo vremena.Zločini i žrtve se naravno ne mogu upoređivati i meriti ali broj streljanih u Kragujevcu i naročito stradanje đaka V-3 je najprepoznatljiviji.Ovako su ti događaji opisani u jednom od udžbenika, dosta slično i u svim ostalim:

„Sredinom oktobra izvršena su masovna streljanja više hiljada civila u Kragujevcu, Kraljevu i podrinskom selu Dragincu.“

U sledećoj rečenici, pomenuti su đaci iz Kragujevca.

Iz svega navedenog, vidi se da od samog nastavnika zavisi u kolikoj meri će posvetiti pažnju specifičnom događaju.Svaki od nastavnika, ima slobodu da može otprilike da izmeni 20 procenata od precizno zacrtanog plana, da više pažnje ili časova posveti određenom događaju.

Naravno da moje kolege posvećuju pažnju ovom tragičnom događaju ali ne postoji neko sistemsko rešenje, ostavljen je svakom pojedinačno da se snalazi kako zna i ume.

Iz svega navedenog, dolazimo u situaciju da mnogi učenici nisu upoznati sa događajima 14.oktobra u dovoljnoj meri, da ne poznaju svoju lokalnu istoriju, da dolazak u Spomen park iskoriste da se vide sa drugovima iz škole, da tamo dolaze kao po kazni ili radosni ako se tog dana ne ide u školu.

Naravno, nisu deca kriva.

Kada bi Spomen park imao muzej, gde bi postojao kustos i multimedijalni sadržaj, pa da svaka škola u Kraljevu ima svoj mesec kada se obilazi stratište, mnogo bi lakše svima bilo.Tada bi, u manjim grupama, slušali o sudbinama ličnosti, o stradanju čitavih porodica a brojke koje se(nažalost pogrešno) serviraju, ništa ne znaće.Na Spomen parku su često domaće životinje, deca igraju fudbal, nema popisanih žrtava, čak je pre par godina uslikan čovek kako igra golf, sa sve zastavicom i gomilom loptica!!!Zašto ne bi postojao protokol da svaka delegacija koja dođe u Kraljevo poseti mesto strašnog zločina, pokloni se žrtvama i ispriča nekome šta se desilo u Kraljevu 1941. godine?

Nisu deca kriva.Mi odrasli moramo da organizujemo tribine, da animiramo nadležne, da pišemo i da pričamo deci.Kako je moguće da nam je Spomen park nedovršen i zapušten i sredi se tek pred samu komemoraciju?Kako je moguće da je pri jednoj neuspeloj privatizaciji, pripao novim vlasnicima Fabrike vagona?

Ključno pitanje je, da li smo dostojni jedne Dr Mileve Karajović, porodice Blažić, Stojana Stojića, Milana Dira i drugih od ukupno 2250 imenom i prezimenom navedenih žrtava(istraživanja Silvije Krejarković) a ima ih i više od tog broja?Pokažimo delom da jesmo.

Autor: Nastavnik istorije Milenko

Đurić

Nastavnik istorije Milenko Đurić

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Naša je obaveza da prenosimo sećanja o stradanjima kraljevčana oktobra 1941. na mlađe naraštaje!

 kraljevackenovosti.com/nasa-je-obaveza-da-prenosimo-secanja-o-stradanjima-kraljevcana-oktobra-1941-na-mladje-narastaje/

September 24, 2021

Kraljevčanin **Nenad Spasojević** je student doktorskih studija na Fakultetu političkih nauka i saradnik u Institutu za političke studije. Evo šta je rekao našoj saradnici **Sofiji Đurić** o spoznaji činjenica o stradanju kraljevčana oktobra 1941 godine a i o tome šta bi trebalo menjati u postojećem konceptu(?!?) sećanja na te dane.

Kako ste saznali za ovaj događaj, da li je to bilo u školi, kod kuće, sa društvom ili na neki drugi način i kada ste počeli da ozbiljnije da govorite ili čitate na ovu temu?

Po prvi put sam o dešavanjima koja se vezuju za 14. oktobar 1941. godine, čuo tokom pohađanja osnovne škole. S obzirom da je tada praksa bila da učenici odlaze u Spomen park i odaju počast stradalima, to me je već posle prve posete pomenutom parku podstaklo na dodatno informisanje o tom događaju. Kao neko ko je od malih nogu pokazivao veliko interesovanje za istoriju, a posebno istoriju našeg naroda, saznao sam o mračnim dešavanjima koja su se tih dana zbivala u Kraljevu. Prilikom prve posete Narodnom muzeju u Kraljevu imao sam priliku da se dodatno upoznam sa stradanjima civilnog stanovništva i svim nedaćama koje je taj rat ostavio za sobom.

Nenad Spasojević

Da li mislite da se u školama, na televiziji i drugim medijima dovoljno govori o ovom događaju?

Kada se govori o slavnim terenucima naše prošlosti, ili pak stradanjima našeg naroda, mislim da ne smemo ni u kom slučaju praviti razliku u njihovom obeležavanju. Svaki značajan istorijski trenutak je potrebno obeležavati i prenosići sećanje o tim dešavanjima na mlađe naraštaje. Takva praksa treba da bude i u slučaju 14. oktobra. Taj dan je dan tuge i žalosti, ali mislim da ne bi imalo ništa tužnije ako na taj datum zaboravimo, posebno mi Kraljevčani.

Ako govorimo o vidljivosti i informisanosti građana o 14. oktobru mislim da je u svemu najbolje da napravimo paralelu sa susednim nam Kragujevcem. I taj je grad zadesio sličan zločin u istom ratu. Ali u čemu je razlika između dva događaja i dva spomen parka? Namerno pominjem spomen park Šumarice, jer kad god bi se tokom studija ili bilo kog neformalnog razgovora sa kolegama ili poznanicima samo pomenula ta tema, mizorno je mali broj pre svega mladih koji znaju za 14. oktobar. Dok, s druge strane, po mom mišljenju za Spomen park Šumarice i pesmu Krvava bajka nema ko nije čuo. E tu onda dolazimo do odgovora na pitanje da li se ovaj događaj dobro obeležava. Obeležavanje događaja je bitno, ali mislim da postoji mnogo prostora da se kako obeležavanje, tako i informisanje šire javnosti podigne na viši nivo. Tu su u prvom redu

učenici osnovnih i srednjih škola, a potom i svi ostali građani. Kada sam u svom rodnom Kraljevu ponekad na lokalnim televizijama ugledam i po koji istorijski prilog o ovom događaju, a tu su svakako i standarnda izveštavanja sa godišnjih obeležavanja događaja. Međutim, ono što po meni izostaje jeste veće zalaganje da se o ovoj temi priča šire i da se više informišu i ljudi van Kraljeva. Zato je potrebno veće zalaganje mnogih u Kraljevu da se kroz predavanja, projekte, naučne radove i medijske priloge nauče i podsete mnoge o ovom strašnom događaju.

Pucnji u preživele...

Kakvo je vaše mišljenje o Spomen parku, šta biste promenili u njegovom izgledu?

U pravcu prethodnog odgovora mislim da je najbolje da odgovorim i na ova pitanja. Naime, ako pogledamo stanje sa Spomen parkom mislim da će nam svima biti jasno koliko smo nemarni, a pojedini sa svojim nerazumljivim vandalskim pristupom i neljudski nastrojeni. Osobe kojima je Spomen park posvećen, svakako da zaslužuju da sećanje na njih izgleda uređanije i lepše. I sigurno da Spomen park nikada neće postati turistička atrakcija Kraljeva, kao što je to postao Aušvic. Naprotiv ovo zdanje treba da svojom uređenošću i istorijom privuče posetioce iz raznih krajeva Srbije i inostranstva da dođu i da se informišu, saznaju nešto više o 14. oktobru i zabeleže to sećanje.

I zato dok stradali 14. oktobra nisu imali izbora kada su njihovi životi bili u pitanju, Grad Kraljevo i njegovi građani i te kako imaju izbora i opcija da ne dozvole da Spomen park padne u zaborav.

Zabeležila:Sofija Đurić

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Kraljevački Spomen park bi morao biti ozbiljan državni poduhvat sa snažnom i jasnom porukom

 kraljevackenovosti.com/kraljevacki-spomen-park-bi-morao-bitibozbiljan-drzavni-poduhvat-sa-snaznom-i-jasnom-porukom/

September 27, 2021

Profesor filozofije Vladimir Marović se, u svom naučnom usavršavanju, bavio fenomenima autoritarnosti i dominacije u političkom životu koji se ustanovljuju kao socijalno-filozofski i socijalno-psihološki uzroci politička ideologija čiji su ishodi stratišta poput ovog, našeg, kraljevačkog iz oktobra 1941. godine. Zato nam je bio dragocen sagovornik na temu odnosa nas, savremenika, prema takvim događajima i mestima masovnog stradanja ljudi zbog pripadanja drugoj naciji ili drugoj ideologiji.

Kako ste saznali za ovaj događaj, da li je to bilo u školi, kod kuće, sa društvom ili na neki drugi način... i kada ste počeli da ozbiljnije da govorite ili čitate na ovu temu?

„O zastrašujućem događaju u kojem se odigravalo streljanje jednog grada saznao sam u najranijem detinjstvu, pre polaska u školu, budući da se u mojoj porodici gajio duboki pijetet prema žrtvama Drugog svetskog rata. Upravo iz tog razloga sam bio pripremljen za moja kasnija bavljenja pitanjima sloma humanosti, koji se vezuje za ovaj rat. To ujedno znači i da su mojim sazrevanjem sazrevali i moji pristupi u proučavanju i posvećivanju ovoj temi. Tako sam i u ličnom naučnom usavršavanju za temu svog magistarskog rada odabrao fenomene autoritarnosti i dominacije u političkom životu, koji se ustanovljuju kao socijalno-filozofski i socijalno-psihološki uzroci nacifašizma. Ova politička ideologija je ideologija smrti, a Kraljevo je jedan od njenih gradova-žratva.“

Profesor Vladimir Marović

Da li mislite da se u školama, na televiziji i drugim medijima dovoljno govori o ovom događaju?

„Stradanje nevinih ljudi u Kraljevu, iz razloga što se jedan narod nije htio pokoriti zavojevaču, je tragična istorijska lekcija koju moramo stalno proučavati i predavati. Ovo najpre govorim zbog toga što želim da opomenem da iako je nacifašizam u Drugom svetskom ratu vojno poražen, njegovi uzroci i dalje živo pulsiraju i, na nesreću, mogu proizvesti novi kraljevački oktobar bilo gde u svetu. Upravo stoga nužno je neprestano podsećati na ovaj događaj. Ovo podsećanje ne sme biti svedeno samo na jedan ceremonijal u određenom dobu godine, već mora imati uporišnu tačku u političkoj kulturi, strategiji vaspitanja i obrazovanja, kao i medijsku prisutnost ne samo na lokalnom nivou.“

Kraljevo je kao mesto stradanja u bivšoj Jugoslaviji, nakon rata, postalo mesto susretanja. Ne smemo zaboraviti da su u naš grad, povodom odavanja počasti oktobarskim žrtvama, svake godine dolazili kulturni poslenici iz raličitih jugoslovenskih republika, kako bi dali svoj doprinos kulturi sećanja i poštovanja žrtava. Time želim da kažem da se sadašnje obeležavanje ovog događaja uveliko provincijalizovalo. Podsetio bih da na javnom servisu svake godine pratimo kragujevački „Veliki školski čas“, dok sa „Kraljevačkim oktobrom“ to više nije slučaj, iako je nekada bio. Kragujevac u tom pogledu može i mora da nam bude uzor, jer se ovde ne radi samo o sećanju na žrtve, već je u pitanju i javni čas čovečnosti.

Baš zbog te čovečnosti, njenog očuvanja i njene izgradnje u mladim naraštajima, upravo te generacije treba upoznavati sa svim onim što se dogodilo u Kraljevu – sa uzrocima i posledicama. Tim povodom bih mladim ljudima preporučio knjigu naše sugrađanke Silvije Krejaković („Identiteti žrtava streljanih u Kraljevu oktobra 1941.“), koja je dugogodišnjim istraživanjem i posvećenošću demistifikovala bezimene brojeve žrtava, kojima se opisivala tragedija jednog grada, i suočila ih sa identitetima, imenima, prezimenima i zanimanjima ljudi koji su o ovom gradu živeli, stvarali i u njemu brutalno ubijeni.“

Kakvo je vaše mišljenje o Spomen parku, šta biste promenili u njegovom izgledu ?

„To je uistinu bolna tema. Pre svega zbog toga što se belodano može primetiti da su nebriga, zapuštenost, nepoštovanje i zanemarivanje dobrano načeli Spomen park. O tome da je jedno vreme čak bio i pašnjak, sramno je i govoriti. To je sramota nas Kraljevčana i svih onih koji bi morali da se staraju o očuvanju ovog groblja streljanih sugrađana, kao i onih koji su u tom vremenu tražili utoчиšte u Kraljevu. Na simboličkoj ravni, mogli bismo reći da je banalni pokušaj istrebljenja smisla postojanja Spomen parka svoj vrhunac doživelo besmislim vandalskog spaljivanja spomen sobe u vidu vagona na ulazu u ovaj kompleks. U tom vagonu odavno nema čuvara, a ni knjige žalosti u koju su se posetioci upisivali.

Spomen vagon danas...

Međutim, „rukopisi ne gore“, rekao bi Bulgakov, pa tako ni „potpisi“ onih koji su ovde počinili zločine, ali ni onih koji pokušavaju da očuvaju sećanje i poštovanje prema žrtvama. Baš zbog čuvara ove vrste, valja napomenuti da izgled Spomen parka ne može

biti samo ispunjavanje nečijih želja, nego ozbiljan kulturni, edukativni, arhitektonski, muzeološki i državni poduhvat sa snažnom i jasnom porukom. Za početak valjalo bi se pozabaviti originalnim projektom arhitekata Spasoja Krunića i Dragutina Kovačevića, pa uvideti šta iz njega sve nije izvedeno, to jest izgrađeno. Tu pre svega mislim na muzej koji je projektom bio predviđen. Prošlo je pedeset godina od podizanja Spomen parka, a on zapravo nije završen.“

Zabeležila:Sofija Đurić

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Bar imena stradalih možemo,i moramo,ispisati!

 kraljevackenovosti.com/bar-imena-stradalih-mozemoi-moramoispisati/

September 29, 2021

Učenica prve godine Kraljevačke gimnazije,**Katarina Pantović** je devojka koja se interesuje za srpsku kulturu i istoriju.Evo kako ona,u razgovoru koga je zabeležila naša saradnica **Sofija Đurić**, vidi Kraljevački oktobar i šta ona misli o tome šta treba uraditi da bi se mlađi sa više pjeteta ponašali prema tom stratištu.

Katarina je o ovom događaju saznala u osnovnoj školi, ali je i sama želela da zna više, pa je istraživala o tome na internetu, čitala članke o tome i tražila knjige koje o njemu govore.

Skoro svake godine, ona posećuje njegovo obeležavanje u Spomen parku.

Katarina misli da se nastavnici trude da govore o tome u školi, ali da to nije dovoljno, već da treba da se posveti više vremena i časova za ovoj temi.

Ona navodi da postoje škole koje ne vode đake na obeležavanje ovog događaja i zbog toga većina učenika ne zna skoro ništa o ovom događaju.

Katarina je takođe navela da treba uvesti promene i u samom Spomen parku.

Katarina Pantović

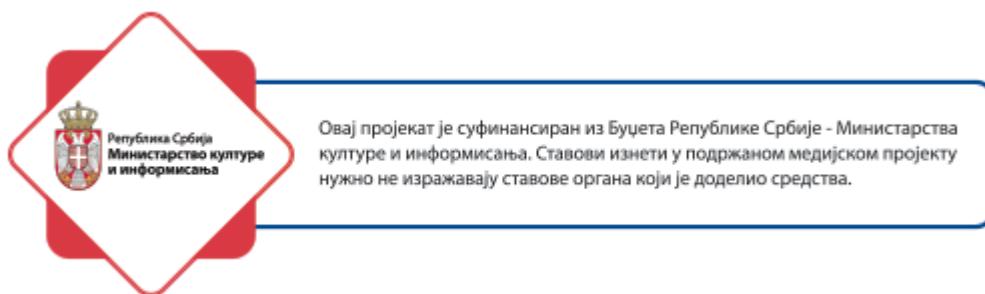

Znalo je,nekada, i ovako biti na ulazu u Groblje streljanih

Te promene se najviše tiču isticanju imena žrtava na nekoj vrsti spomen ploče ili table. Druga velika promena se tiče nedovoljnog broja informacija o samom događaju u parku. Katarina misli da treba napraviti ili mali muzej ili makar napraviti table na kojima bi pisale informacije o tome, slike ili neki ostaci pisama ili naslova iz novina tog vremena.

Mladi u gradu Kraljevu žele da uče o svojoj istoriji, ali je očigledno da nije dovoljno samo doći na obeležavanje događaja.

Potrebno je uvesti više časova u školi o Kraljevačkom oktobru, ali i urediti Spomen park, jer bez toga, čak i oni koji bi se interesovali za njega, ne bi imali način da se o tome informišu, a ni mesto na kom bi čuli o tome.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam,čuo sam,to je...“ koga,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Kraljevački oktobar zaslužuje stalnu brigu grada ali i države!

 kraljevackenovosti.com/kraljevacki-oktobar-zasluze-stalnu-brigu-grada-ali-i-drzave/

October 12, 2021

Više je nego očigledno da je održavanje nedovršenog memorijala koji je, do pre desetak godina, nosio naziv „Spomen park“ sve veći teret za grad Kraljevo. Uzrok nije samo činjenica da je izgrađeno tek polovina od rešenja arhitekata iz Beograda Spasoja Krunića i Dragiše Kovačevića, prihvaćenog još daleke 1970. godine posle sprovedenog opšte jugoslovenskog konkursa na kome ni jedno od trinaest prispevki nije dobilo nagradu žirija. Osnovni razlog leži u činjenici da je gašenjem i rasformiranjem dela javne

uprave ,koji je tada ,ko zna iz kojih razloga, radio u okviru Odeljenja za finansije tadašnje opštine Kraljevo, sredinom devedesetih godina (od dolaska koalicije Zajedno na vlast) prestalo staranje o Spomen parku u kontinuitetu tokom čitave godine.

Realna potreba da se izvrši opšta revizija do tada zvanične istoriografije i iz nje proisteklih koncepata obeležavanja pojedinih značajnih datuma iz naše prošlosti urađena je tada, kako to već kod nas najčešće biva, na jedan krajnje voluntaristički način.

Osnovna karakteristika takvog postupanja je volja novih vlasti da što pre ,što vidljivije, na nivou simbola i dnevne prakse, učini otklon od prošlog odbacujući pri tom i dobra rešenja iz prošlosti.

„Žrtva“ tih promena je ,na izvestan način, i Spomen park u Kraljevu. Jer,ukidanjem službe-organizacije koja tokom čitave godine ima zadatak da se stara o spomen kompleksu i priprema program obeležavanja oktobarskih svečanosti to počinje da biva briga svih ali najčešće ničija konkretno i operativno na dnevnom nivou.

Šta tek reći za „revolucionarni zanos“ nekih predstavnika koalicije DOS koji su,prvih godina ovog XXI veka, tražili i „izborili se“ za ukidanje direktnog prenosa RTS-a programa iz kraljevačkog Spomen parka i prestanak prakse pozivanja predstavnika drugih gradova iz zemlje i inostranstva na komemorativni skup!?

Ili, šta reći za „raskid“ sa praksom organizovanog dolaska đaka na Groblje streljanih kako za vreme komemorativnih svečanosti tako i tokom školske godine?

Ako svemu ovome dodamo i naš opštepoznati i maltene svuda vidljiv nemaran odnos prema grobljima jasno je da Groblje streljanih u Kraljevu teret donosiocima odluka u lokalnoj samoupravi koga se oni ,hteli to ili ne, moraju „setiti“ svakog oktobra.

Otuda i praksa da se gradskim,javnim ustanovama iz kulture, delegira staranje o konceptu, pripremanju i realizaciji dela programa koji se izvodi na Groblju streljani posle polaganja venaca,parastosa i govora zvaničnika.

To ,bez sumnje, za posledicu ima jedan kliširani pristup kreiranju prigodnog programa sa nejasno arikulisanim porukama prema mladima,prvenstveno, koji,trebalo bi da su ključna ciljna grupa kao budući nastavljači naše, ionako krhke, kulture sećanja

Konferencija za štampu Miloša Milišića ,pomoćnika gradonačelnika Kraljeva za kulturu na kojoj je on,danas, predstavio ovogodišnji progam obeležavanja i sećanja na tragične dane Kraljeva iz oktobra 1941. godine bila je prilika da postavimo pitanja kako grad kao lokalna samouprava vidi dalju sudbinu memorijalnog kompleksa koji ,zadnjih decenija, nosi naziv Groblje streljanih i da li ima naznaka za preispitivanje dosadašnjeg koncepta obeležavanja i sećanja na te tragične dane?

Osim toga što je izneo svoj lični stav da bi trebalo formirati neku, novu, javnu ustanovu koja bi se bavila isključivo staranjem o memorijalnom kompleksu, planiranjem i realizacijom Komemorativnog skupa i prigodnog programa Milišić je izbegao decidan odgovor na pitanje o potrebi preispitivanja dosadašnjeg koncepta obeležavanja a što bi, po nama, trebalo da se inicira i pokrene baš iz lokalne samouprave.

Jer, zaklanjanje iza normi, kako već to znamo da činimo kada nam ide u prilog, u ovom slučaju nije baš ni delotvorno a ni svrshishodno.

Kao što nije ni delotvorno, ni svrshishodno, očekivanje da neke naučne i kulturne institucije na nacionalnom nivou porade na (re)definicij postojećeg koncepta obeležavanja i sećanja na kraljevački oktobar iz 1941. godine.

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Komemoracija koja brine!

 kraljevackenovosti.com/komemoracija-koja-brine/

October 14, 2021

U Kraljevu su danas, rutinski, neinventivno i , jednostavno rečeno, neprilično činjenici da se da se obeležava 80.godina od krvavog kraljevačkog oktobra 1941. godine „obavljeni“ prigodni komemorativni skupovi.

A tog oktobra ,pre osam decenija, pripadnici nemačke regularne vojske –Vermahta su, za samo pet dana od 15 do 20.oktobra, streljali, kako se za sada pouzdano zna, 2.255 ljudi u krugu onadašnje Fabrike vagona i Ložionice,

Iz vremena prvog parastosa

Sećanje na te dane počelo je ,kako i treba, Komemorativnom sednicom Skupštine grada na kojoj je državu Srbiju reprezentovao ni manje ni više nego jedan državni sekretar !!!

Posle njega besedio je profesor istorije iz kraljevačke Gimnazije koji je ,u delu svoje besede, pokušao, iz samo njemu znanih razloga, da otkloni ,navodnu, zabludu kako zločin u Kraljevu oktobra 1941.godine, nisu učinili nemački fašisti nego trupe nemačke regularne vojske –Vurmahta. Tačno!

Ali i pogrešno tumačene istorijske činjenice. Jer, Nemačkom je tada, preko države- državnog aparata, upravljala – vladala Hitlerova ,fašistička, Nationalsocijalistička nemačka radnička partija (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei).

Zato je, valjda, iz besede i izostala konstatacija da sve ideologije zasnovane na postulatima jedan narod-jedna država-jedan vođa ili pak na postulatima krajnje isključivosti za drugačija mišljenja, što je bez sumnje bila ,jedna od, odlika komunističke ideologije u bivšoj Jugoslaviji, kad se ,bilo izborima ili revolucijama, dočepaju resursa države – državnog aparata onda o(lako) pribegavaju sili kao metodu (raz)rešavanja društvenih konflikata.

Bilo je tu ,u besedi, još „bravura“, zasnovanih na ne baš dokazanim istorijskim faktima, primerenih „reviziji i dezideologizaciji vladajućeg narativa iz doba komunizma“ što je je samo jedan od beočuga u dugom lancu kojim smo, uz naš već znani mentalitet, sapeli ionako krhku kulturu sećanja.

Fakti o tom našem odnosu prema (ne)kulturi sećanja nizali su se svakim korakom koga je nevelika kolona učesnika Komemorativne sednice Skupštine grada učinila na ,kratkom, putu ka Groblju streljanih što je, zvanični naziv ,zadnjih decenija, u kojima smo ,valjda, „revidirali i dezideologizovali svoje gledanje na prošlost“ ,nedovršenog, memorijalnog kompleksa čija se gradnja otegla, tek, pet decenija!!!

Prolaznici,sugrađani, užurbani kraljevčani u suprotnom smeru od kolone zvaničnika, zbunjeno zapitani šta li je ovo i kuda li je krenuala ova kolona...?

Neki, „slobodniji“ upravo to i pitaju po nekog koga ,u koloni, prepoznaju, a tek manjina obori pogled i nastavi žurno svojim putem.

Prvo na šta je kolona zvaničnika i gostiju grada Kraljeva naišla kada se spuštala sa Pasarele ka ulazu u Groblje streljanih jeste nekadašnji „Spomen vagon“ za koga je,danas, teško dati pravo ime.

Izbor između dva imena koja ,u trenutku prilaska preko Pasarele ,prvo padnu na um, a to su Bruka i Sramota nije ni malo lak ni jednostavan.

Jer,šta reći za na brzinu ,jutos štampanim platnom prikrivanu,prednju stranu tog nazovi „Spomen vagona“ kada je druga, vidljiva svima koji dolaze sa Pasarele ,dal zbog nemara ili „mera štednje“,ostala takva kakva je stvarno.

A takva,stvarna kao ogledalo naših naravi, je ,tokom čitave godine, i ta prednja, prikrivena, strana vagona Bruke!

Bolno,zastrašujuće i opominjče delovalo je prazno Groblje streljanih u Kraljevu,danas na dan kada obeležavamo 80.godina od krvavog kraljevačkog oktobra1941.godine.

Watch Video At: <https://youtu.be/9LVJmYudteA>

Na njemu se ,izuzmemli zvaničnike, predstavnike crkve , Vojske , udruženja građana, glumce, ino tehničko osoblje i , naravno, medije, okupilo tek nekoliko desetina građana, mahom potomaka streljanih.

Besmisleno je , a da li je i bespredmetno to ne znamo,baviti se , danas uzrocima koji su doveli do toga da Groblje streljanih u Kraljevu, na današnji dan, bude,zašto ne reći, prazno!

Zato je i razumljiva zebnja za vremena pred nama . Jer,čini se da od „istorije kao učiteljice života“ nismo ništa naučili. A ona zna i da kazni .

Tako što se ponovi! Često i surovije nego što je bilo.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam,čuo sam,to je...“ koga,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Sećanja i pamćenje su temelji „Kuće nezaborava“

 kraljevackenovosti.com/secanja-i-pamcenje-su-temelji-kuce-nezaborava/

October 16, 2021

„U sećanju prošlost nije mrtva, već upotrebljiv i aktivan sadržaj. Upravo u tome leže i mogućnosti manipulacije. Kritička kultura sećanja nastoji da pokaže uzroke i obrasce raznovrsnih potreba prošlosti. Pamćenje čini smišljeni odnos prema prošlosti. Ono se po svojoj prirodi vezuje upravo za one institucije koje čuvaju i prenose sadržaje prošlosti. Institucionalizacija kulture sećanja počinje sa prelazom sećanja u kulturno pamćenje“ reči su sociologa dr.Todora Kuljića koje su,verujemo, bile moto projekta „Kuća nezaborava“ Stefane Savić, realizovanog ,u petak 15.oktobra, u Narodnom muzeju Kraljevo.

Stefana Savić

A „Kuća sećanja“ ima za cilj da otvorи prostor namenjen memoriji grada, memoriji njenih građana, namenjen sećanju ne samo na događaj kao takav već i na njegovu interpretaciju, namenjen našem pamćenju.

Ova mlada umetica poreklom iz Kraljeva je ,u jednom svom,prošlogodišnjem, razgovoru zabeleženom u listu „Danas“ u kome je ,neko vreme, radila kao fotoreporter kazala da je način na koji se sećamo zapravo je neka vrsta okvira ili neka vrsta koordinatnog sistema u stvaranju našeg ličnog, socijalnog ili kulturnog identiteta.

Pozivajući ,svoje sugrađane,kraljevčane da joj se priključe u gradnji „Kuće nezaborava“ Stefana je iznela svoja prva sećanja na Kraljevački oktobar: „Moje sećanje luta od slike do teksta. Ono nema jasan prostor, jasne definicije, sastavljeno je od reči drugih ili možda pre od odsustva reči. Ja o tome zapravo ništa ne znam ali se ipak sećam. Jer sećanje je upisano negde u nama. Sve prećutano jednom mora da progovori...“

... Svečanost je. Svi smo u belim haljinama. Pevamo. Oko nas humke i posetioci na tribinama. Sa razglosa se čuje glas glumice koja dramatično izgovara „Karanovac, Kraljevo....“ pa dalje o tom strašnom događaju.Učili su nas da je stradalo 6000 ljudi. Kasnije sam na televiziji gledala i da je bilo i onih koji su preživeli. Jedan od njih je bio deda mog druge Dušana.“

Organizovani zaborav,selektivno pamćenje ili ...Kraljevo,oktobar 2021 godine

Stefaninom pozivu odazvalo se desetina kraljevčana i kraljevčanki različite starosne dobi,obrazovanja i afiniteta, a Stefana je ,pred kamerama, vodila razgovor podstičući ih pitanjima da što jasnije saopšte svoja sećanja vezana za taj tragični događaj iz prošlosti grada na Ibru ali i svoje sveže impresije o aktuelnom stanju ,nedovršenog memorijalnog kompleksa nazvanog ,ne baš preterano inventivno Groblje streljanih 1941, kao i o načinu na koji današnje Kraljevo neguje kolektivno pamćenje na te dane.

Kuća sećanja se gradi i razgovorima

Inovativni i hvale vredan pokušaj mlade umetnice i profesorke na fakultetu da otvor prostor za razgovore na ovu temu čiji ishodi mogu biti više značni ali koji ,bez sumnje ,doprinose jačanju našeg socijalnog i kulturnog identiteta kao zajednice koja pretenduje da bude grad sa svim karakteristikam koje tvore ime te zajednice-Kraljevo!

Stefana Savić je rođena 1979. u Kraljevu, gde je završila gimnaziju. Posle studija fotografije na Akademiji BK, i studija teorije umetnosti i medija na beogradskom Univerzitetu umetnosti, aktivna je kao urednica fotografije, predavačica i pedagoškinja. Autor je devet samostalnih, učestvovala je i na više od dvadeset kolektivnih izložbi u zemlji i inostranstvu.Jedna je od autora projekata Nevidljivi i F20.13 sa korisnicima psihijatrijske pomoći, kao i foto-radionice sa migrantima (Centar za kulturnu dekontaminaciju – CZKD) Nesaslušane priče i FORA. Autorka je dokumentarnog filma „Zbogom, Polka“, koji je nastao u saradnji sa piscem i novinarom Goranom Gocićem. Jedna je od osnivača udruženja Art kultivator.

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam,čuo sam,to je...“ koga,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Zaborav je najrazornije oružje!

 kraljevackenovosti.com/zaborav-je-najrazornije-oruzje/

October 18, 2021

Tijana Miljković je rođena 1992. godine u Kraljevu gde je završila Gimnaziju, a zatim i Filološki fakultet u Beogradu. Pisala je tekstove na temu umetnosti za različite portale (Bistro, 7 umetnosti, itd). Bavi se i pisanjem pesama. Njena razmišljanja o kraljevačkom Oktobru odlučila je da podeli sa čitaocima našeg portala.

Tijana Miljković

Nema slučajnih građevina, ni spomenika izdvojenih iz ljudskog društva i njegovog razvijta, kao što nema ni slučajnih rušitelja tih istih građevina i spomenika čije je najrazornije oružje zaborav i nepoštovanje često vlastitih predaka rekao je Ivo Andrić, čijim mudrim i istinitim rečima često pribegavamo.

14. oktobar verovatno je najtužniji dan za grad Kraljevo i okolna mesta koja su sa gradom povezana. Ukoliko treba da iskažemo jedno drugačije viđenje ovog dana kroz stavove mladih ljudi koji u Kraljevu žive, školuju se ili rade, pred sobom imamo nimalo laku dužnost. Dužnost je možda čak i preslaba reč, jer nastradali u streljanju 1941. godine zaslužuju da ih uvek spominjemo i sećamo ih se. Međutim, teško je uopšte govoriti na temu, a još je teže izraziti ulogu novih generacija u njoj s obzirom na proteklo vreme.

Zločin nemačkog okupatora

Negde je odmereno 50 godina nakon čijih bi proticanja događaj postao deo istorije, što znači da se u našem slučaju broj godina itekako uvećavao i produbljivao naš odnos prema prošlosti koju mi sami lično nismo doživeli. Naravno da je za sve nas rat mera svih užasa koji mogu da zadesa jedan narod. Kroz časove istorije kao školskog predmeta slušali smo o tolikim ratovanjima širom sveta kao i o onim koji su pogađali i našu zemlju. Učili smo lekcije, sa razumevanjem ili napamet, kroz koje smo sticali prilično ohladnelu viziju govoreći godine, pojedine ličnosti, mesta borbi. Te podatke smo potom zaboravljali pa je od znanja ostao samo njegov antonim neznanje, jer kada bismo morali da svojim rečima predstavimo ratna dešavanja na neki prisniji način, ostao bi veliki znak pitanja ispred i iza našeg izlaganja.

Kada je reč o konkretnoj tragediji, streljane ljude ne pamtimo, živeli su mnogo pre nas, i iako saosećamo sa tužno i nepravedno oduzetim životima, postoji ta distanca prema nekome koga nismo nikada lično upoznali niti nam je bio blizak. Naravno da postoji memorijalno-spomenička celina kroz dostupne podatke, fotografije, lične predmete žrtava kao i mesta za sećanje na njih. Svima nam je dostupna, da se sa njom upoznamo i približimo ličnostima ubijenih. Ovakvih odmazdi bilo je previše, nije trebalo biti nijedne. Zbog toga su svi oni predstavljeni kao deo porodičnog i društvenog kruga kako bi se stvorila sveobuhvatna slika ljudskog stradanja i dodatno osudio masovni zločin protiv čovečnosti.

Zakopavanje streljanih u Kraljevu oktobra 1941

Treba izdvojiti svakog ponaosob, svaku ženu, mladu osobu, muškarca i zamisliti da je to mogao biti neko vaš kao što nekome i jeste bio. Mi koji smo došli kasnije ali koračamo istim putevima kojima su nekada ti ljudi koračali i ne sluteći kakva će ih nesreća zadesiti moramo negovati kulturu sećanja i ne smemo izgubiti u borbi sa vremenom koje ima moć da je tako lako izbriše.

Bez obzira na naša godišta i na činjenicu da sada živimo u daleko uljuljkajnjem svetu nego što su naši vršnjaci tada živeli, sa zrelim poštovanjem moramo pristupiti streljanju. Kada za sobom ostavimo sve školske časove istorije, ostaje nam životni čas u kojem ne smemo omanuti i čuvati u svesti individualnost oktobarskih žrtava, koje su žrtve ne samo u tom mesecu i tog datuma nego i inače i koji se nikako ne smeju svoditi na samo brojčani podatak.

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga, uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

I nas će naši potomci kazniti zaboravom!

 kraljevackenovosti.com/i-nas-ce-nasi-potomci-kazniti-zaboravom/

October 21, 2021

Treće izdanje dragocene istoriografske knjige „Identiteti žrtava streljanih u Kraljevu oktobra 1941“ autorke Silvije Krejaković, objavljeno kao prvo delo u novouspostavljenoj ediciji Muzeja žrtava genocida, pod nazivom ***Sine ira et studio*** (lat. – bez gneva i pristrasnosti) dolazi pred javnost u pravi čas, jedan je od zaključaka koji se nameće posle sinoćne promocije održane u Narodnom muzeju u Kraljevu.

A pravi čas je ,mada ,možda ne bi bilo preterano reći i zadnji je čas , jer se, kao društvo i kao narod, suočavamo ,kako to sinoć reče istoričar dr Dejan Ristić, v. d. direktora Muzeja žrtava genocida u Beogradu, sa posledicama apsolutnog neznanja i nezainteresovanosti za ono šta nam se desilo pre samo osamdeset godina.

Brojni su ishodi te naše „kulture zaborava“ poput raznih primera činjenja ili ne činjenja prema, i na, mestima kolektivnog stradanja tog istog naroda u ne tako dalekoj prošlosti, koji se ,na dnevnom nivou, prijavljuju Muzeju žrtava genocida.

Zato je dr Ristić sinoć rekao kako oseća potrebu da, baš ovde ,u Kraljevu,u kome se desio zločin protiv čovečnosti, koji po svom istorijskom i svakom drugom značaju prevazilazi okvire jednog grada i jedne države, podeli svoju zabrinutost i upitanost u kom pravcu mi, kao društvo ili narod , idemo ako smo spremni da umesto kulture sećanja negujemo „kulturu“ zaborava?

„U Kraljevu se desio jedan, pravno kodifikovani i sprovedeni zločin od strane jedne države prema pripadnicima naroda ,druge, okupirane države koji ,na žalost nije kodifikovan kao genocid jer su ,tek kasnije, doneti prvi međunarodno pravi akti o genocidu pa nije bilo moguće, zločin u Kraljevu ili Kragujevcu ,kasnije retroaktivno tako kodifikovati.Tačnije iako je i bilo nekih prilika, na nekim zakasnelim suđenjima pojedinim pripadnicima nemačke vojske kasnih četrdesetih godina prošlog veka, one su propuštene“ rekao je dr Ristić. On je , tu svoju tezu o nedovoljnem bavljenju naše istorijske i pravne nauke temama masovnog stradanja srpskog naroda tokom XX veka a

posebno tokom II svetskog rata, potkrepio i podacima o broju doktorata na ove teme i broju istoričara koji proučavaju ovu oblast zaključivši da „kao što mi pretke kažnjavamo zaboravom i nas će naši potomci kazniti zaboravom“.

dr. Dejan Ristić v.d. direktora Muzeja žrtava genocida u Beogradu

Silvija Krejaković

Silvija Krejaković autorka knjige „Identiteti žrtava streljanih u Kraljevu oktobra 1941“ je podelila svoja sećanja i dileme sa kojima se suočavala tokom svog višedecenijskog rada na ovoj knjizi sa brojnom publikom na promociji.

Svoju zabrinutost o zaboravu kao dominatnoj karakteristici našeg društva, koji, kada su u pitanju masovna stradanja nevinih civilnih žrtava tokom II svetskog rata na prostoru Srbije, poprima ozbiljne razmere, Silvija je iskazala citirajući svog starijeg kolegu istoričara i profesora Đorđa Stankovića – Čemu podušja, čemu pomeni ako ne znamo kome ih posvećujemo?

Kraljevčani ,zahvaljujući njenom radu znaju, sa docnjom dugom preko pola veka, imena i prezimena , do sada tačno utvrđena ,za 2.198 stradalnika.

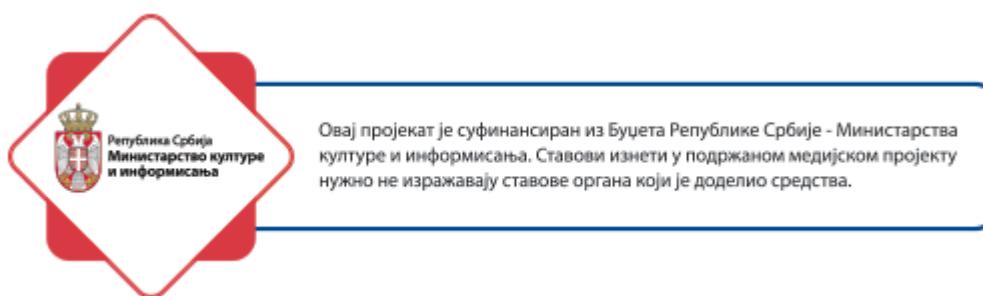

Watch Video At: <https://youtu.be/ZynJGTM-Xkw>

Ali,na žalost,ni jedno od tih imena još uvek nije ,na bilo koji način,upisano na bilo kom delu memorijalnog kompleksa nazvanog „Groblje streljanih 1941.godine“.

Memorijalnog kompleksa koji ,takođe,duže od pola veka стоји nedovršen.

I kao što to reče, već citirani, dr.Dejan Ristić „Cilj okupatora je bio da poništi jednu naciju a mi ,našim odnosom,prema žrtvama masovnih stradanja tokom II svetskog rata,kao da nastavljamo tu tendenciju.

Tekst je jedan od sadržaja medijskog projekta „Znam,čuo sam,to je...“ koga,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Ko ne pamti-iznova preživljava!

 kraljevackenovosti.com/ko-ne-pamti-iznova-prezivljava/

January 3, 2022

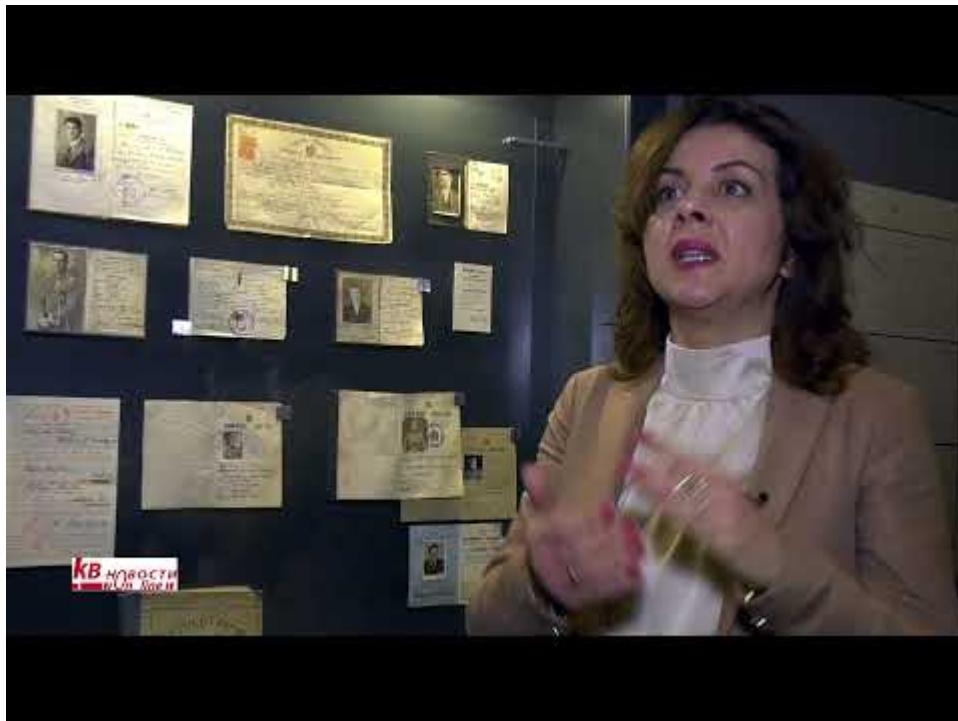

Verujemo da će nam biti oprošteno što za naslov ovog teksta koristimo naziv izložbe Narodnog muzeja Kraljeva autorki Silvije Krajaković, Suzane Novčić i Mirjane Savić koji vrlo upečatljivo i više nego jasno ukazuje na kompleksnost pitanja kulture sećanja u našem društvu.

A ova izložba,viđena ,do sada, u osam gradova u zemlji i inostranstvu,samo je jedan od vrednih rezultata Narodnog muzeja Kraljevo iz dugog niza sličnih postignuća.

Jer,ova ustanova se ,već 72 godine,u kontinuitetu,bavi poslovima prikupljanja,čuvanja,obrade i prezentacije, istorijskih dokumenata i druge građe o događajima u Kraljevu iz oktobra 1941,godine koji su trajno obeležili istoriju i kolektivno pamćenje ne samo Kraljeva i okoline nego i srpskog naroda u celini.

To je bio i povod da zamolimo muzejsku savetnicu Mirjanu Savić da nas ,ukratko,potseti na najznačajnije aktivnosti ove ustanove vezane za događaje iz oktobra 1941.godine u Kraljevu.

Watch Video At: <https://youtu.be/U7AoGz9tFlc>

Otuda sasvim razumljiva zapitanost kako to da jedan takav,predani rad Narodnog muzeja Kraljevo,nije imao,kao jedan od mogućih i poželjnih ishoda, drugačiji tretman,organizovanog sećanja,na nacionalnom nivou pre svega, na tragične dane Kraljeva iz oktobra 1941.godine?

Kako i zašto smo, u prve dve decenije XXI veka dozvolili,najpre mi kraljevčani, da jedan tako značajan beleg iz naše prošlosti postane sve manje vidljiv u svim segmentima javnog prostora,obrazovnom i kulturnom pre svega?

Zašto,decenijama unazad, nismo imali prilike da čujemo od bilo kog gradonačelnika Kraljeva da je od države,Vlade pre svega, tražio aktivnije uključivanje u rešavanje problema konačnog završetka (iz)gradnje memorijalnog kompleksa u Kraljevu?

Zašto,decenijama unazad, nismo imali prilike da čujemo od poslanika iz Kraljeva biranih sa liste bilo koje političke stranke da traže,zahtevaju uključivanje državnih institucija u aktivnosti na završetku gradnje Groblja streljanih ili pak na definisnju koncepta organizovanog ,kolektivnog sećanja na ove tragične dane iz istorije Kraljeva?

Sličnih pitanja je bezbroj ali odgovora nema.

Valjda je vreme da ,sada po isteku osme decenije od tih tragičnih dana u Kraljevu, iz oktobra 1941.godine, odgovore na ta pitanja zatražimo,najpre od sebe, a potom i od onih koje biramo da predstavljaju nas i naš grad.

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst i video zapis su delovi sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga ,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Porodica i škola su temeljne institucije kulture sećanja svakog naroda

 kraljevackenovosti.com/porodica-i-skola-su-temeljne-institucije-kulture-secanja-svakog-naroda/

January 6, 2022

Konstatovali smo,kroz predhodno objavljene sadržaje u serijalu nazvanom "Znam,čuo sam,to je...", na temu kulture sećanja kroz prizmu našeg odnosa prema mestu masovnog stradanja u Kraljevu tokom oktobra 1941.godine i načina kolektivnog obeležavanja u funkciji očuvanja uspomene na te dane, da ima mnogo elemenata za zaključak da se ,uprkos (u)činjenom u predhodnim decenijama, o samom događaju i uzrocima koji su mu predhodili sve manje zna, govori i piše.

Osmodecenjska vremenska distanca od događaja samo je jedan, i nikako glavni, "opravdavajući" agrument , za nejasnoće i nedovoljnu utemeljenost sećanja na te dane u kolektivni identitet Kraljeva kao zajednice ljudi koji u njemu žive.

Bezbroj je i drugih, dominantnijih, uzroka poput recimo našeg tradicionalnog nihilističkog odnosa prema korpusu krhkikh etičkih i moralnih normi vezanih za negovanje sećanja na pretke, ili migratoričnih procesa i negativnih demografskih promena koje su ,tokom dobrog dela XX veka obeležile razvoj Kraljeva i njegove okoline.

O tome šta je uloga I kakav je značaj obrazovanja I obrazovnih ustanova u našoj lokalnoj zajednici u negovanju sećanja na tragične dane iz oktobra 1941.godine u Kraljevu, razgovarali smo sa profesorom istorije Milanom Vučetićem:

Watch Video At: <https://youtu.be/CyDV0p-OITY>

Ako ,kao savremenici, želimo da damo svoj doprinos utemeljenju sećanja na tragični okrobar iz 1941.godine u kolektivni identitet Kraljeva kao zajednice ljudi koji u njemu žive, trebamo hitno menjati kako lični tako I odnos institucija lokalne zajednice ,ali i države prema ovim pitanjima.

Za početak tih promena krenimo sa onim što je moguće, kao što je to, recimo, uradilo Društvo istoričara Raškog okruga organizujući, u oktobru 2021.godine, kviz "Kraljevo bira znanje" na kome su se učenici nekoliko osnovnih i srednjih škola nadmetali u poznavanju istorijskih činjenica o kraljevačkom oktobru iz 1941.godine,pripremajući se tako što su čitali I analizirali delove knjige "Identiteti" autorke Silvije Krejaković o čemu su ,pre takmičenja, razgovarali I konsultovali se sa svojim nastavnicima.

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst i video zapis su delovi sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga ,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.

Menjamo pristup statusu i tretmanu kraljevačkog Groblja streljanih 1941.godine

---

 kraljevackenovosti.com/menjamo-pristup-statusu-i-tretmanu-kraljevackog-groblja-streljanih-1941-godine/

January 8, 2022

Kraljem XX i početkom XXI veka tokom brojnih i burnih promena u svim segmentima društva, napravili smo, kao narod sklon nedovoljno utemeljenom diskontinuitetu, mnoge pogrešne poteze za koje su, naravno, najodgovorniji tadašnji donosioci odluka na svim nivoima odlučivanja.

Korpus tih pogrešnih poteza uzrokovanih željom za (pre)brzim diskontinuitetom od naslaga ideologije prošlog, jednopartiskog, sistema zasnovanog na temelju samo jedne ideologije, zbio se i u obrazovnom sistemu i to sa najpogubnijim i dugotrajnim posledicama.

Olako, nekritičko, preispitivanje događaja iz ne tako daleke prošlosti društva dobijalo je svoje ishode u čestim, i na činjenicama nedovoljno utemeljenim promenama u korpusu društvenih nauka, posebno istorije, a sve to je, kao jedan od odraza imalo i na odnosu prema brojnim spomenicima iz novije istorije.

Izgled Groblja streljanih 1944/45.godine

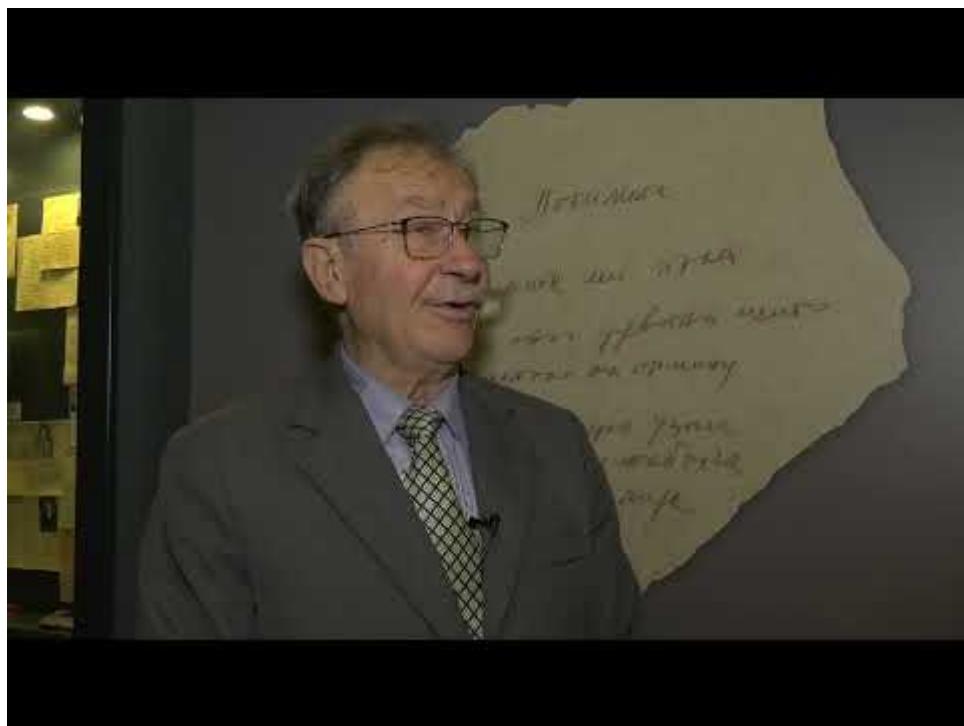
Nije sporno da je iza četri ipo decenije jednopartijske vladavine komunističke ideologije,i olakog učitavanja, te vladajuće ideologije, u brojna spomen obeležja,ostalo mnogo tih materijalnih belega u vidu spomenika koji su glorifikovali dolazak na vlast i vodeću ulogu komunista u borbi protiv nemačkog okupatora i raznoraznih njegovih, domicilnih, pomagača na prostorima nekadašnje zajedničke države Jugoslavije.

Nije sporno da su mnoga mesta masovnog stradanja naroda od genocidnih aktivnosti nemačke,fašističke soldateske i njenih saradnika, korišćenja,na razne načine i raznim prigodama, za manifestacije čija dominantna uloga nije bilo sećanje na stradanje nego glorifikacija tada vladajuće,komunističke ideologije i njenih vrednosti.

Nije sporno da je ,dobrim delom tog vremenskog perioda jednopartijskog sistema, i kraljevačko stratište iz oktobra 1941.godine delom služilo i takvoj svrsi,ali sve to ne daje dovoljno razloga nit pak opravdanja za nemaran odnos novih vlasti iz vremena tranzicije ,pa sve i do ovih aktuelnih, prema tom mestu kome je najlakše bilo menjati zvanično ime a najteže dovršiti njegovou gradnju i kreirati koncept kolektvnog ,organizovanog sećanja zajednice na dane krvavog kraljevačkog oktobra 1941.godine.

U takvom "društvenom vakumu" ,na inicijativu potomaka streljanjih ,2005. godine osniva se,u Kraljevu, udruženje građana "Društvo za zaštitu Spomen groblja-14 oktobar",čiji su osnivači suočeni sa nebrigom lokalne zajednice oličene u lokalnoj samoupravi,pomislili da organizovani i udruženi mogu bar delimično uticati na promenu takvog odnosa prema ovom mestu kolektivnog stradanja.

Dr.ekonomskih nauka Milan Matijević jedan je od osnivača ovog društva. Evo šta nam je o tome ali o drugim aspektima našeg odnosa prema kraljevačkom Groblju streljanih 1941.godne rekao ovaj svojevrsni hroničar grada iza koga su desetine objavljenih knjiga i studija o prošlosti Kraljeva kojom se ,na njemu svojstveni način,bavio iz različitih aspekata:

Watch Video At: <https://youtu.be/wewFrPJx27k>

dr.Milan Matijević

Možda je ,za kraj ovog serijala o našem odnosu prema Groblju streljanih 1941.godine u Kraljevu,dobro da kažemo da je neophodno da,na osmišljenije i organizovanije načine, menjamo naš,dosadašnji, pogrešan pristup kraljevačkom Groblju streljanih 1914.godne kao mestu koje ima i treba da ima još veći značaj za naše kolektivno sećanje.

Zbog toga treba aktuelizovati dovršetak gradnje memorijala i pri tom mesto obogatiti nizom multifunkcionalnih i digitalizovanih sadržaja koji će,budućim naraštajima, efikasnije i sadržajnije reaktuelizovati taj događaj iz prošlosti Kraljeva potsećajući ih na značaj tog mesta za njihov identitet kao građana Kraljeva ,Srbije i sveta.

Овај пројекат је субфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Tekst i video zapis su delovi sadržaja medijskog projekta „Znam, čuo sam, to je...“ koga ,uz podršku Ministarstva kulture i informisanja, sprovode „KV Novosti-on line“. Stavovi izneti u tekstu su isključiva odgovornost „KV Novosti-on line“ i ni na koji način ne predstavljaju stavove i mišljenja Ministarstva kulture i informisanja.